

Izvorna jezična inačica ove stranice [pt](#) nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

[engleski](#)

Sljedeći jezici: [en](#) već su prevedeni.

Swipe to change

Razvod braka i zakonska rastava

Portugal

1 Koji su uvjeti za dobivanje razvoda?

U Portugalu se razvod braka ostvaruje sporazumno ili bez suglasnosti jednog od bračnih drugova brakorazvodnom parnicom (članak 1773. stavak 1. Građanskog zakonika (*Código Civil*)).

Prvi način podrazumijeva sporazum obaju bračnih drugova o raskidu braka i u načelu o plaćanju uzdržavanja bračnom drugu kojem je ono potrebno, o ostvarivanju roditeljske odgovornosti za maloljetnu djecu, postupanju sa zajedničkim domom i dogovorima u pogledu kućnih ljubimaca (članak 1775. stavak 1. Građanskog zakonika).

Brakorazvodnu parnicu može pokrenuti jedan bračni drug tužbom na temelju pravno utvrđenih ili drugih činjenica kojima se, bez obzira na krivnju bračnih drugova, dokazuje trajna poremećenost bračnih odnosa (članak 1773. stavak 3. i članak 1781. Građanskog zakonika).

2 Koji su razlozi razvoda?

U slučaju sporazumnog razvoda bračni drugovi ne moraju navesti razlog za svoj zahtjev.

Osnove su za pokretanje brakorazvodne parnice (članak 1781. Građanskog zakonika):

de facto rastava u trajanju od godine dana; smatra se da *de facto* rastava postoji kad bračni drugovi ne žive zajedno i kad jedan od njih ili oboje ne planiraju ponovno započeti odnos (članak 1782. Građanskog zakonika);

promjena mentalnog stanja bračnog druga koja traje od više od godine dana kojom se zbog njezine težine ugrožava mogućnost zajedničkog života;

odsutnost bez ikakvog kontakta odsutnog supružnika u razdoblju od najmanje godine dana;

sve ostale činjenice kojima se, bez obzira na krivnju koja se pripisuje bračnim drugovima, dokazuje trajna poremećenost bračnih odnosa.

3 Koje su pravne posljedice razvoda s obzirom na:

3.1 osobne odnose između supružnika (npr. prezime)

Razvodom se raskida brak te on ima iste učinke kao i raskid smrću, osim u iznimnim slučajevima propisanim zakonom (članak 1788. Građanskog zakonika). Razvod ima učinke od trenutka kad presuda postane pravomoćna i kad ne postoji mogućnost žalbe, ali se na imovinsko-pravne odnose bračnih drugova retroaktivno primjenjuje od trenutka pokretanja postupka (članak 1789. stavak 1. Građanskog zakonika).

Ako se u postupku dokaže *de facto* odvojeni život bračnih drugova, jedan od njih može zatražiti retroaktivnu primjenu učinaka razvoda od datuma početka rastave u skladu s presudom (članak 1789. stavak 2. Građanskog zakonika).

Bez obzira na razvod, bračni drug koji je preuzeo prezime drugoga bračnog druga može to prezime zadržati uz suglasnost toga bračnog druga ili uz odobrenje suda uzimajući u obzir navedene razloge. Bivši bračni drug može dati suglasnost putem javnobilježničkog dokumenta, dokumenta koji je sastavio sud (pisana evidencija u postupku, izjave namjere stranke) ili izjavom pred službenikom pisarnice. Zahtjev za odobrenje suda za uporabu prezimena bivšega bračnog druga može se podnijeti u okviru brakorazvodne parnice ili u zasebnom postupku, čak i nakon donošenja odluke o razvodu braka (članak 1677-B Građanskog zakonika).

3.2 podjelu imovine supružnika

U slučaju razvoda ni jedan bračni drug ne može dobiti više nego što bi dobio da je brak sklopljen u okviru režima zajednice stečene imovine (*regime da comunhão de adquiridos*) (članak 1790. Građanskog zakonika).

Bračni drugovi gube sve dobiti koje su stekli ili će steći od drugog bračnog druga ili treće strane u vezi s brakom ili s obzirom na bračno stanje, bez obzira na to je li to predviđeno prije sklapanja braka ili nakon sklapanja. Davatelj može odrediti da se dobit preusmjeri djeći rođenoj u braku (članak 1791. Građanskog zakonika).

Razvod ima učinke od trenutka kad presuda postane pravomoćna i kad ne postoji mogućnost žalbe, ali se na imovinsko-pravne odnose bračnih drugova retroaktivno primjenjuje od trenutka pokretanja postupka (članak 1789. stavak 1. Građanskog zakonika).

Ako se u postupku dokaže *de facto* odvojeni život bračnih drugova, jedan od njih može zatražiti retroaktivnu primjenu učinaka razvoda od datuma početka rastave u skladu s presudom (članak 1789. stavak 2. Građanskog zakonika).

Sud može dati u najam bračni dom bilo kojem od bračnih drugova na njegov zahtjev, bez obzira na to je li on u zajedničkom vlasništvu ili u vlasništvu drugoga bračnog druga, posebno uzimajući u obzir potrebe svakoga bračnog druga i interese djece rođene u braku. Na najam se primjenjuju propisi o iznajmljivanju smještaja, ali sud može odrediti uvjete sporazuma nakon saslušanja bračnih drugova i može raskinuti ugovor o najmu na zahtjev kućepazitelja ako je to opravdano činjenicama. Rješenja utvrđena odobrenjem sporazuma između bračnih drugova ili sudskim nalogom mogu se izmijeniti u skladu s općim uvjetima o dobrovoljnoj nadležnosti (članak 1793. Građanskog zakonika).

3.3 maloljetnu djecu supružnika

U slučaju razvoda, zakonske rastave, proglašenja ništavnosti ili poništaja braka, rješenja u pogledu djece, uzdržavanje djece i način njegova plaćanja uređuju se sporazumom roditelja koji podliježe odobrenju suda (ili matičara (*Conservador do Registo Civil*) u postupcima sporazumnog razvoda i rastave braka) (članak 1905. stavak 1. i članak 1776-A Građanskog zakonika).

Postupak uređenja roditeljskih odgovornosti u matičnom uredu (*Conservatória do Registo Civil*) uređen je člancima 274-A, 274-B i 274-C portugalskog Zakona o registraciji građana (*Código do Registo Civil*).

Ako nije postignut sporazum, sud uvijek odlučuje u skladu s interesom maloljetnika, uključujući u pogledu održavanja bliskog odnosa s oba roditelja, poticanja i prihvaćanja sporazuma ili donošenja odluka kojima se potiču brojne prilike za uspostavljanje kontakta s oba roditelja i podjele odgovornosti među njima. Skrbništvo nad maloljetnikom može se dodijeliti jednom od roditelja, trećoj osobi ili ustanovi za preodgoj ili skrb (članak 1906. stavak 8. Građanskog zakonika).

Za više informacija vidjeti informativni članak o [roditeljskoj odgovornosti](#).

3.4 obvezu plaćanja naknade za uzdržavanje drugom supružniku?

Svaki bračni drug mora si osigurati sredstva za život nakon razvoda. Oba druga imaju pravo na uzdržavanje, bez obzira na vrstu razvoda. Iz očitih razloga pravičnosti pravo na uzdržavanje može se uskratiti (članak 2016. stavci 1., 2. i 3. Građanskog zakonika).

Kad utvrđuje iznos uzdržavanja, sud mora uzeti u obzir trajanje braka, doprinos obiteljskim financijama, dob i zdravstveno stanje bračnih partnera, njihove stručne kvalifikacije i mogućnosti zapošljavanja, vrijeme koje mogu posvetiti odgoju zajedničke djece, njihovu zaradu i dohodak, postojanje novog braka ili izvanbračnog odnosa i općenito sve okolnosti koje utječu na potrebe bračnog druga koji prima uzdržavanje i financijske mogućnosti osobe koja plaća uzdržavanje (članak 2016-A stavak 1. Građanskog zakonika).

Sud mora dati prednost obvezama uzdržavanja djeteta bračnog druga koji je obveznik uzdržavanja u odnosu na obveze uzdržavanja bivšega bračnog druga koje proizlaze iz razvoda (članak 2016-A stavak 2. Građanskog zakonika).

Bračni drug koji je uzdržavana osoba nema pravo tražiti održavanje standarda života koji je imao tijekom braka (članak 2016-A stavak 3. Građanskog zakonika).

Za više informacija vidjeti informativni članak o uzdržavanju.

4 Što pravni pojam „zakonska rastava” znači u praksi?

Zakonskom rastavom ne raskida se brak, ali prestaje dužnost zajedničkog života i pomoći, ne dovodeći u pitanje pravo na uzdržavanje. U pogledu imovine rastava ima iste učinke kao i razvod braka (članak 1795-A Građanskog zakonika).

Zakonska rastava završava mirenjem bračnih drugova ili razvodom braka (članak 1795-B Građanskog zakonika).

5 Koji su uvjeti za zakonsku rastavu?

Razlozi za zakonsku rastavu, bez obzira na to pokreće li se tužbom ili sporazumno, isti su kao za razvod braka *mutatis mutandis* (članak 1794. Građanskog zakonika).

6 Koje su pravne posljedice zakonske rastave?

Kako je navedeno u odgovoru na 4. pitanje, zakonskom rastavom prestaje dužnost zajedničkog života i pomoći, ne dovodeći u pitanje pravo na uzdržavanje. U odnosu na imovinu, zakonska rastava ima iste učinke kao razvod braka (članak 1795-A Građanskog zakonika).

Odredbе o razvodu primjenjuju se *mutatis mutandis* na zakonsku rastavu (članak 1794. Građanskog zakonika).

Zakonska rastava može se pretvoriti u razvod, iako nije preduvjet ni faza u postupku razvoda braka. Ako se bračni drugovi ne pomire u roku od godinu dana od pravomoćnosti odluke o zakonskoj rastavi (bez obzira je li sporazumna ili pokrenuta tužbom), jedan od njih može zatražiti pretvaranje rastave u razvod. Ako oba bračna druga zatraže pretvaranje, nije potrebno poštovati navedeni rok i presuda se donosi izravno (članak 1975-D stavci 1. i 2. Građanskog zakonika).

Ako pretvaranje traži jedan od bračnih drugova, drugi će biti obaviješten osobno ili putem zakonskog zastupnika da, prema potrebi, u roku od 15 dana podnese žalbu, koja se može temeljiti samo na mirenju bračnih drugova (članak 993. stavci 3. i 4. Zakona o parničnom postupku (*Código de Processo Civil*)). Nakon izvođenja dokaza sudac donosi odluku o žalbi u roku od 15 dana (članak 986. stavak 3. Zakona o parničnom postupku).

Pretvaranje zakonske rastave u razvod može se tražiti i u matičnom uredu (članak 5. stavak 1. točka (e) i članak 6. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u nadležnosti državnog odvjetništva i matičnih ureda). Matičnom uredu podnosi se zahtjev utemeljen na činjenicama i zakonu te se prilažu dokazi (članak 7. stavak 1. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u nadležnosti državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Tuženik se poziva da podnese žalbu u roku od 15 dana, dostavi dokaze i priloži dokumentaciju s dokazima (članak 7. stavak 2. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u nadležnosti državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Ako tuženik ne podnese žalbu i ako se smatra se da su priznate činjenice koje je naveo podnositelj zahtjeva, matičar nakon provjere ispunjenosti zahtjeva izjavljuje da je zahtjev odobren (članak 7. stavak 3. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u nadležnosti državnog odvjetništva i matičnih ureda).

U slučaju žalbe matičar zakazuje pokušaj mirenja koji se mora održati u roku od 15 dana te može narediti izvršenje pravnih akata i dostavljanje dokaza potrebnih za provjeru pravnih zahtjeva (članak 7. stavci 4. i 5. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u nadležnosti državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Ako je tuženik podnio žalbu i ako se pokaže da je postizanje dogovora nemoguće, stranke se obavješćuju o pokretanju postupka i od njih se traži da dostave nove dokaze u roku od osam dana. Predmet se zatim upućuje prvostupanjskom sudu koji je nadležan za to pitanje u području u kojem se nalazi matični ured (članak 8. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u nadležnosti državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Kad je predmet upućen sudu, sudac naređuje izvođenje dokaza i zakazuje raspravu (članak 9. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u nadležnosti državnog odvjetništva i matičnih ureda).

7 Što izraz „poništenje braka” znači u praksi?

Poništaj braka znači prestanak pravnih učinaka braka pozivanjem na znatan nedostatak koji utječe na brak.

8 Koji su uvjeti za poništenje braka?

Brak se može poništiti (članak 1631. Građanskog zakonika):

ako postoji neka zapreka koja ga čini nevažećim (apsolutna ili relativna);

ako je sklopljen bez suglasnosti ili je suglasnost poništena zbog pogreške ili prisile izvršene nad jednim bračnim drugom ili oba bračna druga;

ako je sklopljen bez nazočnosti svjedoka, ako je to propisano zakonom.

Sljedeće zapreke imaju apsolutni učinak u pogledu sprječavanja braka predmetne osobe s drugom osobom (članak 1601. Građanskog zakonika):
osoba je mlađa od šesnaest godina;

osoba je neuračunljiva, čak i ako je na trenutke prisebna, ili zabrana ili nesposobnost zbog psihičkog poremećaja;
prethodni, katolički ili građanski, brak osobe nije razvrgnut, čak i ako nije unesen u matičnu knjigu rođenih, vjenčanih i umrlih.

Sljedeće zapreke imaju relativni učinak u pogledu sprječavanja braka predmetnih osoba s drugom osobom (članak 1602. Građanskog zakonika):
izravno krvno srodstvo;

prethodni odnos roditeljske odgovornosti;

krvno srodstvo u drugom stupnju u pobočnoj liniji;

izravne rodbinske veze;

ako je jedan od bračnih drugova prije bio osuđen zbog počinjenja ili pomaganja u počinjenju kaznenog djela ubojstva bračnog druga druge stranke, čak i ako nije bilo uspješno.

Brak se može poništiti zbog nedostatka suglasnosti (članak 1635. Građanskog zakonika):

ako u trenutku sklapanja braka jedna od stranaka nije bila svjesna svojih postupaka zbog slučajne nesposobnosti ili drugih uzroka

ako jedna od stranaka nije znala pravi fizički identitet druge stranke;

ako je izjava o suglasnosti dobivena fizičkom prisilom;
ako je pristanak krivotvoren.

Pogreška kojom se poništava suglasnost relevantna je samo u svrhe poništaja kada se temelji na važnim osobnim značajkama drugog bračnog druga te je opravdana i dokazano je da bez nje brak ne bi razumno bio sklopljen (članak 1636. Građanskog zakonika).

Brakovi sklopljeni na temelju moralne prisile mogu se poništiti ako je jedna od stranaka doživjela ozbiljne i nezakonite prijetnje te opravdano strahuje od izvršenja prijetnje (članak 1638. stavak 1. Građanskog zakonika).

Ako tko svjesno i nezakonito prisilom dobije izjavu o suglasnosti od druge stranke uz obećanje da će je zaštititi od nepredvidljive štete ili štete koju uzrokuju drugi, to je isto kao nezakonita prijetnja (članak 1638. stavak 2. Građanskog zakonika).

Izjava o suglasnosti pri sklapanju braka podrazumijeva ne samo da se bračni partneri žele vjenčati nego da pristanak nije rezultat pogreške ili prisile (članak 1634. Građanskog zakonika).

9 Koje su pravne posljedice poništenja braka?

Poništaj građanskog braka koji su oba bračna druga sklopila u dobroj vjeri proizvodi učinke u odnosu na bračne drugove i treće strane u trenutku pravomoćnosti predmetne odluke protiv koje nije dopuštena žalba (članak 1647. stavak 1. Građanskog zakonika).

Ako je samo jedan bračni drug ušao u brak u dobroj vjeri, samo taj bračni drug može imati koristi od bračnog statusa i pozivati se na njih u odnosu na treće strane, uz uvjet da je to samo odraz odnosa među bračnim drugovima (članak 1647. stavak 2. Građanskog zakonika).

Smatra se da je bračni drug ušao u brak u dobroj vjeri ako pritom nije svjestan nedostatka zbog kojeg je brak nevažeći ili se može poništiti, ili čija je izjava o suglasnosti rezultat fizičke ili moralne prisile (članak 1648. stavak 1. Građanskog zakonika).

Priznavanje dobre vjere isključivo je pravo državnih sudova. Pretpostavlja se dobra vjera bračnih drugova (članak 1648. stavci 2. i 3. Građanskog zakonika).

Kad je brak proglašen ništavnim ili je poništen, bračni drug u dobroj vjeri zadržava pravo na uzdržavanje nakon pravomoćnosti odluke protiv koje nije dopuštena žalba ili nakon evidentiranja presude (članak 2017. Građanskog zakonika).

10 Postoje li načini alternativnog izvansudskog rješavanja pitanja povezanih s razvodom bez obraćanja sudu?

Prije pokretanja postupka razvoda braka matični ured ili sud moraju obavijestiti bračne drugove o postojanju službe za bračno savjetovanje i o njezinim ciljevima (članak 1774. Građanskog zakonika i članak 14. stavak 3. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u nadležnosti državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Obiteljsko je mirenje izvansudska metoda rješavanja sporova nastalih u obiteljskim odnosima u okviru kojeg stranke osobnim i izravnim sudjelovanjem te uz pomoć izmiritelja pokušavaju postići dogovor.

Uporabom toga alternativnog načina rješavanja sporova mogu se riješiti sukobi koji su posljedica uređivanja, izmjene ili neostvarivanja obiteljske odgovornosti, razvoda ili zakonske rastave, pretvaranja zakonske rastave u razvod, mirenja rastavljenih bračnih drugova, dodjele i izmjene privremenog ili konačnog uzdržavanja, prijenosa obiteljskog doma, uskraćivanja prava na uporabu prezimena drugoga bračnog druga i odobrenja za uporabu prezimena bivšega bračnog druga (članak 4. Zakonodavnog dekreta (*Despacho Normativo*) br. 13/2018 od 9. studenoga 2018. kojim se uređuje aktivnost sustava obiteljskog mirenja, uspostavljenog Dekretom br. 18 778/2007 od 22. kolovoza 2007. i kojim se odobrava Uredba o postupcima odabira izmiritelja za pružanje usluga mirenja u sustavu obiteljskog mirenja).

Obiteljski su izmiritelji stručnjaci koje je licenciralo Ministarstvo pravosuđa (*Ministério da Justiça*) i koji su odgovorni za neovisno i nepristrano vođenje sastanaka u nastojanju da stranke postignu dogovor (članak 7. Zakonodavnog dekreta br. 13/2018 od 9. studenoga 2018. kojim se uređuje aktivnost sustava obiteljskog mirenja, uspostavljenog Dekretom br. 18 778/2007 od 22. kolovoza 2007. i kojim se odobrava Uredba o postupcima odabira izmiritelja za pružanje usluga mirenja u sustavu obiteljskog mirenja).

Zahtjev za sporazumni razvod može se podnijeti u matičnom uredu, osim u situacijama koje proizlaze iz sporazuma postignutog tijekom brakorazvodne parnice (članak 1779. Građanskog zakonika) i uz uvjet da je zahtjev za sporazumni razvod popraćen detaljnim popisom zajedničke imovine bračnog para, sporazumom o raspolaganju zajedničkim domom, sporazumom o plaćanju uzdržavanja bračnom drugu kojem je uzdržavanje potrebno i potvrdom o sudskoj presudi kojom se uređuje ostvarivanje roditeljske odgovornosti, ako sudovi o tome nisu prethodno donijeli odluku (članak 272. stavak 1. portugalskog Zakona o registraciji građana).

11 Gdje trebam podnijeti zahtjev (molbu) za razvod/zakonsku rastavu/poništenje braka? Koje formalnosti treba poštovati i koje dokumente moram priložiti zahtjevu?

Rastava i sporazumni razvod braka

Zahtjev za rastavu i sporazumni razvod braka podnose oba bračna druga u matičnom uredu na temelju zajedničkog dogovora. Zahtjevu se prilažu sljedeći dokumenti (članak 272. stavak 1. portugalskog Zakona o registraciji građana):

detaljan popis zajedničke imovine na kojem je navedena vrijednost te imovine ili, ako bračni drugovi odluče podijeliti tu imovinu, sporazum o podjeli imovine ili zahtjev za sastavljanje takva sporazuma;

potvrda o sudskoj presudi u vezi s ostvarivanjem roditeljske odgovornosti ili sporazum o ostvarivanju roditeljske odgovornosti u pogledu maloljetne djece ako o tome nisu prethodno odlučili sudovi;

sporazum o plaćanju uzdržavanja bračnom drugu kojem je uzdržavanje potrebno;

sporazum o raspolaganju zajedničkim domom;

potvrda o predbračnom ugovoru, ako postoji.

Osim ako je drugačije navedeno u podnesenim dokumentima, podrazumijeva se da se sporazumi primjenjuju na razdoblje trajanja postupka i na razdoblje poslije njega (članak 272. stavak 4. Građanskog zakonika).

Postupak zakonske rastave ili sporazumnog razvoda braka pokreće se na temelju zahtjeva koji bračni drugovi ili njihovi zastupnici potpisuju u matičnom uredu (*conservatória do registo civil*). Zahtjev se mora podnijeti zajedno s prethodno navedenim dokumentima i vjenčanim listom (članak 14. stavci 1. i 2. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u nadležnosti državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Nakon što zaprimi zahtjev, matičar poziva bračne drugove na sastanak na kojem mora provjeriti jesu li ispunjeni zakonski preduvjeti (članak 1776. stavak 1. Građanskog zakonika). Bračni se drugovi na sastanku obavješćuju o postojanju službe za obiteljsko posredovanje. Ako se i dalje žele razvesti, razmatraju se sporazumi i bračni se drugovi pozivaju da ih izmijene ako žele ispravno zaštititi svoje interese ili interese djece. U tu se svrhu mogu provoditi pravni akti i izvoditi dokazi. Ako su ispunjeni pravni zahtjevi i ako se poštuju navedeni postupci, matičar odobrava zahtjev (članak 14. stavak 3. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u nadležnosti državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Kad se podnese sporazum o ostvarivanju roditeljske odgovornosti nad maloljetnom djecom, postupak se upućuje državnom odvjetništvu (*Ministério Público*) pri prvostupanjskom sudu koji je nadležan za to pitanje u sudskom okrugu u kojem se nalazi matični ured kako bi ta služba mogla dati mišljenje o sporazumu u roku od 30 dana (članak 14. stavak 4. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u nadležnosti državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Ako državno odvjetništvo smatra da se sporazumom dovoljno ne štite interesi maloljetnika, podnositelji zahtjeva mogu ga izmijeniti prema potrebi ili dostaviti novi sporazum. U potonjem se slučaju sporazum ponovno podnosi državnom odvjetništvu. Ako državno odvjetništvo smatra da su sporazumom primjereno zaštićeni interesi maloljetnika ili ako su bračni drugovi izmijenili sporazum u skladu s uputama državnog odvjetništva, donosi se odluka o razvodu braka (članak 14. stavci 5. i 6. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u nadležnosti državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Ako se podnositelji zahtjeva ne slažu s izmjenama koje je tražilo državno odvjetništvo te se i dalje planiraju razvesti i/ili dostavljenim sporazumima nisu dovoljno zaštićeni interesi jednoga bračnog druga, odobrenje se ne daje i postupak razvoda prosljeđuje se sudu u okrugu u kojem se nalazi matični ured (članak 14. stavak 7. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u nadležnosti državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Nakon što zaprimi predmet, sudac razmatra sporazume koje su dostavili bračni drugovi i traži od njih da ih izmijene ako njima nisu zaštićeni njihovi interesi ili interesi njihove djece (članak 1778-A stavak 2. Građanskog zakonika).

Sudac zatim utvrđuje posljedice razvoda na pitanja koja bračni drugovi nisu izmijenili. Ako kojim od sporazuma nisu dovoljno zaštićeni interesi jednoga bračnog druga, u svrhe i za potrebe razmatranja predloženih sporazuma on može narediti izvršenje akata i dostavljanje traženih dokaza (članak 1778-A stavci 3. i 4. Građanskog zakonika).

Kad utvrđuje posljedice razvoda, sudac bi trebao ne samo poticati nego i uzeti u obzir sporazum bračnih drugova (članak 1778-A stavak 6. Građanskog zakonika).

Zatim se donosi odluka o sporazumnom razvodu i evidentira se u odgovarajućem registru (članak 1778-A stavak 5. Građanskog zakonika).

Zahtjevi za zakonsku rastavu ili sporazumni razvod podnose se sudu ako stranke zahtjevu ne prilože ni jedan od navedenih sporazuma (članak 1778-A stavak 1. Građanskog zakonika).

U tom se slučaju zahtjev za razvod braka podnosi sudu. Nakon što zaprimi zahtjev, sudac razmatra sporazume koje su dostavili bračni drugovi i traži od njih da ih izmijene ako njima nisu zaštićeni njihovi interesi ili interesi njihove djece. Sudac utvrđuje posljedice razvoda na pitanja o kojima se bračni drugovi nisu dogovorili te u tu svrhu i radi razmatranja podnesenih sporazuma naređuje izvršenje akta i dostavljanje traženih dokaza. Kad utvrđuje posljedice razvoda, sudac bi trebao ne samo poticati nego i uzeti u obzir sporazum bračnih drugova. Zatim se donosi odluka o sporazumnom razvodu i evidentira se u odgovarajućem registru (članak 1778-A stavci 2., 3., 4., 5. i 6. Građanskog zakonika).

Rastava ili razvod bez suglasnosti drugog bračnog druga

Zahtjevi za rastavu ili razvod bez suglasnosti drugog bračnog druga podnose se sudu za obitelji i maloljetnike (*Juízo de Família e Menores*) ili, ako nema takva suda, lokalnom građanskom sudu (*Juízo Local Cível*) ili općem sudu (*Juízo de Competência Genérica*) koji ima mjesnu nadležnost (članak 122. stavak 1. Zakona o organizaciji pravosudnog sustava). Mjesna nadležnost utvrđuje se prema prebivalištu ili boravištu podnositelja zahtjeva (osobe koja pokreće postupak) (članak 72. Zakona o parničnom postupku).

Odredbе o razvodu primjenjuju se *mutatis mutandis* na zakonsku rastavu (članak 1794. Građanskog zakonika).

Zakonska rastava završava mirenjem bračnih drugova ili razvodom braka (članak 1795-B Građanskog zakona).

Brakorazvodnu parnicu može pokrenuti bilo koji od bračnih drugova na temelju *de facto* rastave u trajanju od godine dana, promjene mentalnog stanja drugoga bračnog druga koja traje dulje od godine dana i koja zbog svoje težine ugrožava mogućnost zajedničkog života, odsutnosti od najmanje godine dana bez ikakvog kontakta s odsutnom osobom i ostalih činjenica kojima se, bez obzira na krivnju bračnih drugova, dokazuje da su bračni odnosi trajno narušeni (članak 1781. Građanskog zakonika).

Oštećeni bračni drug ima pravo na općim sudovima tražiti naknadu štete koju mu je prouzročio drugi bračni drug u skladu s općim uvjetima građanske odgovornosti (članak 1792. stavak 1. Građanskog zakonika).

Bračni drug koji je podnio zahtjev za razvod braka zbog promjene mentalnog stanja drugoga bračnog druga mora tom drugu nadoknaditi štetu za povredu prouzročenu razvodom braka. Zahtjev se mora podnijeti u samom postupku razvoda braka (članak 1792. stavak 2. Građanskog zakonika).

Ako je osnova za razvod braka promjena mentalnog stanja drugoga bračnog druga koja traje dulje od godine dana i koja zbog težine ugrožava mogućnost zajedničkog života ili odsutnost od najmanje godinu dana bez ikakvog kontakta s odsutnom osobom, u tom slučaju zahtjev za razvod braka može podnijeti samo bračni drug koji se poziva na promjenu mentalnog stanja ili odsutnost drugoga bračnog druga (članak 1785. stavak 1. Građanskog zakonika).

Ako je bračni drug koji može podnijeti zahtjev za razvod braka odrasla osoba u pratnji zakonskog zastupnika, postupak može pokrenuti ta osoba ili njezin zakonski zastupnik kojeg je ovlastilo obiteljsko vijeće. Ako je odrasla osoba u pratnji zakonskog zastupnika drugi bračni drug, postupak u ime nositelja prava na pokretanje postupka može pokrenuti rođak u izravnoj liniji ili do trećeg koljena u pobočnoj liniji ili državno odvjetništvo (članak 1785. stavak 2. Građanskog zakonika).

Pravo na razvod ne prenosi se smrću, ali nasljednici podnositelja zahtjeva mogu nastaviti postupak u svrhe ostavine ako podnositelj zahtjeva umre tijekom postupka. Postupak se iz istog razloga može nastaviti protiv nasljednika tuženika (članak 1785. stavak 3. Građanskog zakonika).

Nakon podnošenja zahtjeva, ako se postupak može nastaviti, sudac će odrediti vrijeme za pokušaj mirenja te će podnositelj zahtjeva i tuženik biti pozvani da osobno dođu na mirenje (članak 931. stavak 1. Zakona o parničnom postupku).

U slučaju neuspjela mirenja sud će tražiti od bračnih drugova dogovor o sporazumnom razvodu. Ako sporazum bude postignut ili ako se bračni drugovi odluče za sporazumni razvod braka u bilo kojem trenutku u postupku, postupak će se, *mutatis mutandis*, nastaviti u tome smjeru (članak 1779. stavak 2. Građanskog zakonika).

Ako sudac ne može postići dogovor bračnih drugova o sporazumnom razvodu ili sporazumnoj rastavi, on će im nastojati pomoći da postignu sporazum o uzdržavanju i uređivanju ostvarivanja roditeljske odgovornosti. Sudac će isto tako nastojati ostvariti sporazum bračnih partnera o korištenju obiteljskim domom tijekom postupka, ako je primjenjivo (članak 931. stavak 2. Zakona o parničnom postupku).

Tijekom pokušaja mirenja ili u bilo kojem drugom trenutku tijekom postupka stranke mogu pristati na sporazumni razvod ili sporazumnu rastavu, ako su ispunjeni nužni uvjeti (članak 931. stavak 3. Zakona o parničnom postupku).

Ako je jedna od stranaka odsutna, ili obje, ili se pokaže da mirenje nije moguće, sudac naređuje da se tuženika obavijesti o tome da može osporiti zahtjev u roku od 30 dana. U trenutku obavijesti, što se čini bez odlaganja, tuženiku se dostavlja duplikat izvornog zahtjeva (članak 931. stavak 5. Zakona o parničnom postupku).

Ako se ne zna gdje je tuženik te su u njegov pronalazak uloženi svi naponi predviđeni u postupovnom pravu te su se svi pokazali jednako neuspješnima, dan određen za mirenje smatra se ništavnim i tuženik se poziva javnom obavijesti da ospori zahtjev (članak 931. stavak 6. Zakona o parničnom postupku).

Nakon isteka roka za osporavanje zahtjeva provodi se uobičajeni postupak. Tijekom tog postupka utvrđuje se predmet spora i najavljuje se osnova za dokaze. U okviru tog postupka održava se završna rasprava na kojoj se izvode dokazi. Nakon okončanja završne rasprave predmet se zaključuje i šalje sucu, koji donosi odluku u roku od 30 dana (članak 932. Zakona o parničnom postupku).

Zakonska rastava može se zatražiti protutužbom, čak i ako je podnositelj zahtjeva zatražio razvod. Ako je podnositelj podnio zahtjev za zakonsku rastavu, tuženik može također podnijeti protutužbu za razvod. U tim slučajevima donosi se odluka o razvodu braka ako su prihvaćeni zahtjev za pokretanje postupka i protutužba (članak 1795. Građanskog zakonika).

Poništaj braka

Na poništaj braka nije se moguće pozivati ni pod kojim uvjetima, sudskim ili izvansudskim, dok on nije priznat presudom donesenom u postupku pokrenutom posebno u tu svrhu (članak 1632. Građanskog zakonika).

Taj se postupak pokreće na sudu za obitelj i maloljetnike podnošenjem zahtjeva u kojem su navedene stranke te su opisane relevantne činjenice i koji završava zahtjevom (članak 122. stavak 1. točka (d) Zakona o organizaciji pravosudnog sustava).

Zakonsko pravo na pokretanje takvog postupka razlikuje se ovisno o osnovi za tužbu (*vidjeti odgovor na pitanje 8.*).

Bračni drugovi ili njihova rodbina u izravnoj liniji ili do četvrtog koljena u pobočnoj liniji, nasljednici i posvojitelji bračnih drugova te državno odvjetništvo imaju zakonsko pravo pokrenuti ili nastaviti postupak za poništaj na temelju zapreke zbog koje je brak nevažeći. Osim toga, postupak može pokrenuti ili nastaviti skrbnik u slučaju maloljetnika, zabrane ili nesposobnosti zbog psihičkog poremećaja i prvi bračni drug počinitelja u slučaju bigamije (članak 1639. Građanskog zakonika).

Poništaj zbog pogrešna tumačenja mogu zatražiti bračni drugovi ili osobe na koje utječe brak. U drugim slučajevima koji se odnose na nedostatak suglasnosti, postupak za poništaj može pokrenuti samo bračni drug koji nije dao suglasnost. Međutim, ako podnositelj zahtjeva umre tijekom postupka, postupak može nastaviti njegova rodbina stečena brakom u izravnoj liniji i nasljednici ili posvojitelji (članak 1640. Građanskog zakonika).

Postupak za poništaj utemeljen na nedostatku suglasnosti može pokrenuti samo bračni drug koji je bio žrtva pogreške ili prisile, ali njegova rodbina stečena brakom u izravnoj liniji i nasljednici ili posvojitelji mogu nastaviti postupak ako podnositelj zahtjeva umre tijekom postupka (članak 1641. Građanskog zakonika).

Postupak za poništaj koji se temelji na nepostojanju svjedoka može pokrenuti samo državno odvjetništvo (članak 1642. Građanskog zakonika).

Postupak za poništaj utemeljen na nedostatku kojim se uzrokuje ništavnost može se pokrenuti:

u slučaju maloljetnika, osoba za koje je poznato da boluju od demencije ili poslovno nesposobnih osoba u pratnji druge osobe ako ga je pokrenula nesposobna osoba u roku od šest mjeseci otkad je postala punoljetna, otkad je prestala nesposobnost ili je prestala ili je preispitana pratnja; ako ga je pokrenula druga osoba u roku od tri godine od sklapanja braka, ali nikad nakon punoljetnosti, ukidanja nesposobnosti (članak 1643. stavak 1. točka (a) Građanskog zakonika);

ako je bračni drug jedne od stranaka osuđen za kazneno djelo ubojstva, u roku od tri godine od sklapanja braka (članak 1643. stavak 1. točka (b) Građanskog zakonika);

u drugim slučajevima u roku od šest mjeseci od razvrgnuća braka (članak 1643. stavak 1. točka (c) Građanskog zakonika).

Postupak prije razvrgnuća braka može pokrenuti samo državno odvjetništvo (članak 1643. stavak 2. Građanskog zakonika).

Postupak za poništaj braka zbog postojanja prethodnog nerazvrgnutog braka ne može se pokrenuti ili nastaviti ako je u tijeku postupak za proglašenje ništavnosti ili za poništaj prvog braka bigamista (članak 1643. stavak 3. Građanskog zakonika).

Postupak za poništaj braka zbog toga što jedna stranka nije dala suglasnost ili zbog toga što obje stranke nisu dale suglasnost može se pokrenuti samo u roku od tri godine od sklapanja braka ili, ako podnositelj zahtjeva toga nije bio svjestan, u roku od šest mjeseci od trenutka kad su postali toga svjesni (članak 1644. Građanskog zakonika).

Postupak za poništaj utemeljen na nedostatku suglasnosti ne može se pokrenuti ako nije pokrenut u roku od šest mjeseci od prestanka nedostatka (članak 1645. Građanskog zakonika).

Postupak za poništaj koji se temelji na nepostojanju svjedoka može se pokrenuti samo u roku od godine dana od sklapanja braka (članak 1646. Građanskog zakonika).

Izvorni zahtjev mora biti popraćen vjenčanim listom i, ako je moguće (ako su godine osnova za zahtjev), rodnim listom predmetne stranke.

Nakon isteka roka za osporavanje zahtjeva provodi se uobičajeni postupak, kako je prethodno navedeno.

Poništaj se smatra riješenim i brak se smatra valjanim od trenutka sklapanja braka ako se bilo što od sljedećeg dogodi prije nego što presuda o poništaju postane pravomoćna i protiv nje nije dopuštena žalba:

ako dijete vjenčano u dobi u kojoj nije sposobno za brak potvrdi brak pred matičarem i dva svjedoka nakon stjecanja punoljetnosti (članak 1633. stavak 1. točka (a) Građanskog zakonika);

ako osoba za koju je poznato da boluje od demencije ili odrasla osoba u pratnji druge osobe potvrdi brak, nakon što je sudski potvrđeno da su uzroci smetnje prestali postojati (članak 1633. stavak 1. točka (b) Građanskog zakonika);

ako je prvi brak bigamista proglašen ništavnim ili je poništen (članak 1633. stavak 1. točka (c) Građanskog zakonika);

ako nema svjedoka iz opravdanih razloga, kao što su razlozi koje priznaje matičar, uz uvjet da nema sumnje u vezi sa sklapanjem braka (članak 1633. stavak 1. točka (d) Građanskog zakonika).

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Da, sustav pravne pomoći primjenjuje se na sve sudove, bez obzira na vrstu postupka

(Zakon br. 34/2004 od 29. srpnja 2004. o pristupu pravu i pravosuđu).

Za više informacija vidjeti informativni [članak o pravnoj pomoći](#).

13 Je li moguće uložiti žalbu na odluku povezanu s razvodom/zakonskom rastavom/poništenjem braka?

Da. Protiv tih se odluka uvijek može podnijeti žalba (članak 629. Zakona o parničnom postupku).

14 Što treba učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala odluka o razvodu/zakonskoj rastavi/poništenju braka koju je izdao sud u drugoj državi članici?

Ako je predmetna odluka donesena u državi članici Europske unije, osim u Danskoj (uvodna izjava 31. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003.), ona se priznaje u drugim državama članicama u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) 2201/2003 od 27. studenoga 2003.

Ako je odluka donesena u Danskoj, primjenjuje se poseban postupak za preispitivanje strane presude (članak 978. i dalje Zakona o parničnom postupku).

Za preispitivanje i potvrđivanje stranih presuda nadležan je žalbeni sud (*tribunal da relaçaõ*) u mjestu boravišta osobe protiv koje je odluka zatražena (članak 979. Zakona o parničnom postupku).

U tom se postupku zajedno sa zahtjevom podnosi dokument s odlukom koja se preispituje, a protivna se stranka obavješćuje da ima 15 dana za podnošenje odgovora. Podnositelj zahtjeva može odgovoriti u roku od 10 dana od obavijesti o podnošenju tog odgovora (članak 981. Zakona o parničnom postupku).

Kad stranke dostave svoje podneske i nakon što su poduzeti svi koraci koji se smatraju nužnima, spis se dostavlja na uvid strankama i državnom odvjetništvu u trajanju od 15 dana (članak 982. stavak 1. Zakona o parničnom postupku).

Presuda se potvrđuje:

ako nema sumnje u izvornost dokumenta u kojem je zabilježena presuda ili u osnovanost odluke;

ako je presuda postala pravomoćna u skladu sa zakonom države u kojoj je donesena;

ako je presudu donio strani sud čija nadležnost ne predstavlja povredu zakona i ne smije uključivati pitanje koje je u isključivoj nadležnosti portugalskih sudova;

ako se ne može pozvati na obranu *lis alibi pendens* ili *res judicata* utemeljenu na predmetu na portugalskom sudu, osim ako je strani sud prvi pokrenuo postupak;

ako su tuženiku ispravno dostavljeni svi dokumenti koji se odnose na postupak, u skladu sa zakonom države suda podrijetla te se u postupku vodilo računa o načelima prava na obradu i jednakoj zaštiti stranaka;

ako ne sadržava odluku čijim se priznavanjem dobiva rezultat koji je očito neusklađen s načelima javnoga međunarodnog poretka u Portugalu (članak 980. Zakona o parničnom postupku).

15 Kojem se sudu moram obratiti kako bih se usprotivio priznavanju odluke o razvodu/zakonskoj rastavi/poništenju braka koju je izdao sud u drugoj državi članici? Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima?

U državama članicama Europske unije, osim u Danskoj, stranka koja želi zatražiti priznanje odluke o razvodu, zakonskoj rastavi ili poništaju braka mora podnijeti zahtjev sudu za obitelj i maloljetnike (članak 122. Zakona o organizaciji pravosudnog sustava). Sud koji ima mjesnu nadležnost utvrđuje se u skladu s nacionalnim zakonodavstvom države članice u kojoj je podnesen zahtjev za priznanje.

16 Koje zakonodavstvo u vezi s razvodom sud primjenjuje u postupcima između supružnika koji ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

U skladu s nacionalnim propisima o sukobu prava, pri razvodu braka i zakonskoj rastavi primjenjuje se zajedničko nacionalno zakonodavstvo bračnih drugova. Ako oni nemaju isto državljanstvo, primjenjuje se pravo države u kojoj im je uobičajeno boravište. U protivnom se primjenjuje pravo države s kojom je njihov obiteljski život najbliže povezan (članak 52. stavci 1. i 2. Građanskog zakonika).

Ako se, međutim, tijekom braka promijeni mjerodavno pravo, osnova za rastavu ili razvod može biti samo činjenica koja je relevantna u trenutku kad je nastala (članak 55. stavak 2. Građanskog zakonika).

Gdje pronaći mjerodavno zakonodavstvo?

[Portugalski Građanski zakonik](#)

[Portugalski Zakon o registraciji građana](#)

[Portugalski Zakon o parničnom postupku.](#)

[Postupci koji su u nadležnosti državnog odvjetništva i matičnih ureda](#)

[Zakonodavni dekret br. 13/2018](#)

[Zakon o organizaciji pravosudnog sustava](#)

[Pristup pravu i pravosuđu](#)

[Uredba Vijeća \(EZ\) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću](#)

Završna napomena

Informacije u ovom informativnom članku opće su naravi i nisu iscrpne. Nisu obvezujuće za kontaktnu točku, Europsku pravosudnu mrežu u građanskim i trgovačkim stvarima ili sudove ili bilo koje druge osobe. One ne isključuju potrebu za provjerom mjerodavnog zakonodavstva.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 17/08/2022

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.